

Posudek vedoucího práce disertace Mgr. Jakuba Halamy,
Římsko-germánské vztahy a kontakty ve světle nálezů předmětů římské provenience
v Čechách, zvláště terry sigillaty. Praha 2012

Pro celkovou charakteristiku disertace Jakuba Halamy se nabízí především zjištění, že tematicky vyplňuje dosavadní výraznou mezeru v bádání o době římské v Čechách, totiž nové celkové zpracování nálezů terry sigillaty (dále TS) jako významné součásti římských importů. Autor se soustavně zabývá tímto tématem od své magisterské práce a řada jeho dosavadních publikací svědčí o aktivitě při podchycení a vyhodnocení některých nových objevů i o schopnosti všestranné analýzy a nového pohledu na takové v Čechách výjimečné nálezy, jako je jediná celá nádoba zdobené TS z Neratovic nebo doklady pozdní argonské a severoafrické provenience.

Výrazné specifické rysy TS skýtají cenné a někdy ojedinělé možnosti interpretace, zvyšují však i náročnost analýzy. Jde tu samozřejmě zvláště o rozpoznatelnost dílen, jejich sídel, stěhování a ovlivňování v konfrontaci s rozšířením jejich výrobků. Relativní dostupnost sigillaty, umožnivší její hojný výskyt v provinciích, v limitním pásmu a zčásti i v barbariku umožňuje kvantitativní srovnání z hlediska teritoriálního i časového. S tím souvisejících metodických problémů si je autor dobře vědom a věnoval jim jeden z oddílů disertace. Dobrý stav publikace nálezů TS v okolních zemích a detailní rozpracovanost dílčích otázek skýtaly autorovi opory a podněty, ne vždy však usnadňovaly závěry. Autorovy stručné, ale obsahově velmi zhuštěné kapitoly o jednotlivých okruzích produkce TS od jihogalských dílen po Pfaffenhofen svědčí o spolehlivé znalosti jejich charakteristik, rozšíření jejich výrobků v Evropě a tedy i celého rámce českých nálezů. Schopnost všestranného pohledu na problematiku TS a snahu o optimalizaci výpovědní schopnosti dokládá zaměření nejen na vývoj dovozu TS do Čech, ale i na jeho směry a způsoby, na detailní kontext sídlištních nálezů, pokud jde o ráz sídlišť i druhy objektů, i na vyhodnocení sigillat z hrobových nálezů v Čechách ve srovnání zejména se severnějšími oblastmi evropského barbarika. Za cenné považují též kapitoly o použití fragmentů TS jako přívěsků a o jejich výskytu v mladších nálezových souvislostech, o provinciálních imitacích TS v českých nálezech a o vlivu TS na domácí germánskou keramiku.

Domnívám se, že práce by měla být brzy publikována, přitom bych doporučoval podrobněji srovnat nálezy TS s ostatními druhy importů, zvláště z hlediska chronologie a směrů přílivu na pozadí situace v provinciích. Domnívám se, že přes výhrady k možnosti komparace s kovovými artefakty, které autor uvádí v příslušném oddíle na str. 193, zde vcelku jsou reálné možnosti a že v tomto ohledu zůstala disertace i vůči svému názvu ještě něco dlužna. Považuji ji však za hodnotný příspěvek k poznání doby římské v Čechách a plně doporučuji k dalšímu řízení.

doc. PhDr. Lubomír Košnar, CSc.